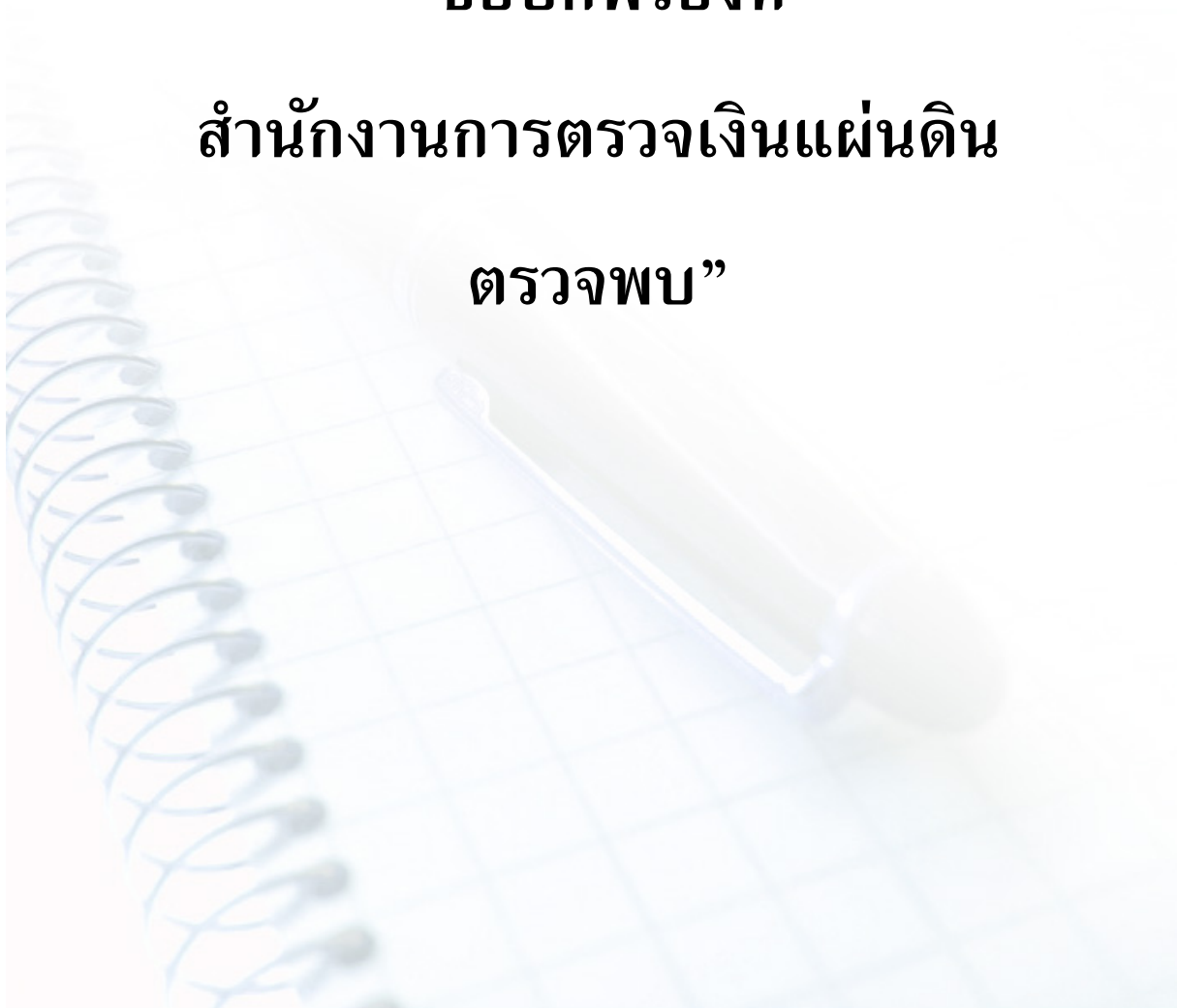

เอกสารเผยแพร่ความรู้
“ข้อบกพร่องที่
สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
ตรวจพบ”

วัตถุประสงค์ของการจัดทำเอกสารการเผยแพร่

1. เพื่อเป็นคู่มือในการเผยแพร่ความรู้ ข้อบกพร่องด้านการเงิน การคลัง และความรับผิดชอบทางกฎหมายของผู้บริหารและบุคลากรท้องถิ่น
2. เป็นเอกสารประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติงาน
3. เป็นฐานข้อมูลการบริการวิชาการเผยแพร่สู่สาธารณชน

ข้อสังเกตจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ภาพรวมของบทเรียน (Session Overview)

เอกสารฉบับนี้จะกล่าวถึง การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นข้อตรวจพบที่เป็นข้อสังเกตในการปฏิบัติงานของ สตง.ที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และวิเคราะห์หาสาเหตุของข้อสังเกตฯ รวมทั้งแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อสังเกตฯ ในการปฏิบัติงานของ อปท. โดยกำหนดแนวทาง/มาตรการ/คู่มือในการปฏิบัติงานด้านต่างดังกล่าว ให้ชัดเจน เป็นรูปธรรมและนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อลดความผิดพลาด/จุดอ่อนในการปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชี การพัสดุและอื่น ๆ ภายในหน่วยงานให้ลดน้อยลง

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective)

ให้ความรู้เกี่ยวกับข้อตรวจพบที่เป็นข้อสังเกตจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมจะสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุและกำหนดแนวทาง/มาตรการ/คู่มือในการปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชี การพัสดุและอื่น ๆ ภายในหน่วยงานให้ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นรูปธรรมและนำไปสู่การปฏิบัติ หรือลดความผิดพลาด/จุดอ่อนในการปฏิบัติงานภายในหน่วยงานให้ลดน้อยลง

ข้อสังเกตจากการตรวจสอบของ สตง. มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ประเด็นข้อสังเกตของ สตง.จากการตรวจสอบ อปท.
  2. สาเหตุของประเด็นข้อสังเกต ฯ ตามข้อ 1
  3. แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสาเหตุของข้อสังเกตฯ ตามข้อ 2
-
1. ประเด็นข้อสังเกตของ สตง.จากการตรวจสอบ อปท. ที่ตรวจพบ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่
    - 1.1 ด้านแผนงาน
    - 1.2 ด้านการเงินการบัญชี
    - 1.3 ด้านรายได้
    - 1.4 ด้านการใช้จ่ายเงิน
    - 1.5 ด้านการบริหารพัสดุ

1.1 ด้านแผนงาน ข้อสังเกตจากการตรวจสอบ เช่น

1.1.1 แผนดำเนินงานประจำปี

- กรณีจัดทำงบประมาณเพิ่มเติมหรือย้ายขาดเงินสะสมหรือได้รับแจ้งแผนงาน/โครงการเพิ่มเติมจากหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณนั้น ๆ ส่วนใหญ่มิได้จัดทำแผนการดำเนินงานเพิ่มเติม ฉบับที่ 1,2,3.....

- ระบุรายละเอียดของโครงการ/กิจกรรมและระยะเวลาการดำเนินการในบัญชีโครงการ/กิจกรรม/งบประมาณ ไม่ครบถ้วน

(หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0810.2/ว 4298 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2548)

- คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำหน้าที่ไม่ครบถ้วน เช่น

(1) มิได้กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามประเมินผลแผนพัฒนา

(2) มิได้รายงานผลการประเมินผลของปีงบประมาณนั้น ๆ ต่อสภาท้องถิ่น ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(3) มิได้ประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกัน

(ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ข้อ 29)

- มิได้นำแผนดำเนินงานประจำปี ไปสู่การปฏิบัติหรือนำใช้ในการปฏิบัติงาน

1.2 ด้านการเงินการบัญชี ข้อสังเกตจากการตรวจสอบ เช่น

1.2.1 การเก็บรักษาเงินคงเหลือประจำวัน

(1) กรณีเงินสดคงเหลือที่เก็บรักษาในตู้নিরক্ষ্যตรงกับรายงานเงินคงเหลือประจำวัน แต่ไม่ตรงกับยอดคงเหลือตามบัญชีเงินสด

(2) เงินสดคงเหลือที่เก็บรักษาในตู้নিরক্ষ্যไม่ตรงกับยอดคงเหลือตามบัญชีเงินสด และมีได้จัดทำรายงานสถานะการเงินประจำวัน พฤติกรรมดังกล่าวแสดงว่าเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีพฤติกรรมในทางที่ไม่ชอบ

(3) เงินสดที่รับหลังปิดบัญชีประจำวัน มิได้เก็บรักษาในตู้নিরক্ষ্যของทางราชการ

(4) กรรมการเก็บรักษาเงิน มิได้ทำหน้าที่ให้ครบถ้วน กล่าวคือ มอบกุญแจให้กรรมการอื่นถือแทน และมีได้ทำหน้าที่ตรวจนับตัวเงินสดพร้อมนำเงินสดคงเหลือเก็บรักษาใน

ตู้നിรัย

(ตามระเบียบ มท.ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่าย การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 ข้อ 22-33)

1.2.2 การจัดทำบแสดงฐานะการเงินพร้อมรายละเอียดประกอบ

- ไม่จัดทำ/จัดทำบแสดงฐานะการเงินและงบอื่น ๆ พร้อมรายละเอียดประกอบไม่เสร็จภายใน 90 วันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

- จัดทำรายละเอียดประกอบบแสดงฐานะการเงินไม่ครบถ้วน เช่น รายจ่ายค้างจ่าย เงินอุดหนุนทั่วไปกำหนดวัตถุประสงค์ค้างจ่าย รายละเอียดรายจ่ายจากเงินสะสม เป็นต้น

(ตามระเบียบ มท.ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่าย การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 ข้อ 98-100 และระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการบันทึกบัญชี การจัดทำทะเบียน และรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543)

1.2.3 งบทรัพย์สิน

- ยอดคงเหลือตามงบทรัพย์สินแต่ละประเภทไม่ตรงกับรายละเอียดประกอบ/ไม่มีรายละเอียดประกอบ

- บันทึกรายการที่เกิดขึ้นในงวดปีนั้น ๆ ไม่ครบถ้วน

- จำหน่ายทรัพย์สินออกจากทะเบียนคุมฯ แต่มิได้มิได้บันทึกการดังกล่าวในงบทรัพย์สิน

(ระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการบันทึกบัญชี การจัดทำทะเบียน และรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543)

- ยอดคงเหลือตามงบทรัพย์สินไม่ตรงกับทะเบียนคุมทรัพย์สิน กล่าวคือทรัพย์สินแต่ละประเภทตามงบทรัพย์สินต้องเท่ากับทะเบียนคุมทรัพย์สินแต่ละประเภท ไม่รวมทรัพย์สินที่บันทึกในทะเบียนคุมฯ แต่มีต้องนำมาแสดงในงบทรัพย์สิน ดังนั้น ทุกสิ้นปีงบประมาณเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องจึงต้องสอบยืนยันยอดรวมของทรัพย์สินแต่ละประเภทระหว่างงบทรัพย์สินกับทะเบียนคุมฯ

1.2.4 เงินฝากธนาคาร

- กรณียอดเงินคงเหลือตามบัญชีไม่ตรงกับหนังสือรับรองของธนาคาร/BANKSTATEMENT มิได้จัดทำบกระทบยอดเงินฝากธนาคาร/จัดทำไม่เป็นประจำทุกเดือน

(ระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการบันทึกบัญชี การจัดทำทะเบียน และรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543)

1.2.5 กรณีการจ่ายเช็ค

(1) ชีตคร่อมเฉพาะต้นขั้วเช็ค แต่เช็คที่จ่ายมิได้ชีตคร่อมและมิได้ชีตฆ่าผู้ถือการปฏิบัติดังกล่าว อาจทำให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนำเชิสดังกล่าวไปขึ้นเงินสด และไปหมุนใช้ก่อน

(2) กรณีการยืมเงินและขอรับเป็นเงินสด โดยจ่ายเช็คในนามของเจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่การเงินอาจนำเงินยืมที่รับมาเป็นเงินสดดังกล่าวไปหมุนใช้ก่อนจ่ายให้ผู้ยืมเงิน

(3) เช็คที่ยกเลิกแล้ว มิได้นำมาติดกับต้นขั้วเช็ค กล่าวคือ ชีตฆ่ายกเลิกเฉพาะต้นขั้วเช็ค แต่เช็คมิได้ชีตฆ่าว่ายกเลิกเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอาจนำเชิสดังกล่าวไปขอขึ้นเงินที่ธนาคารโดยปลอมลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายหรือบางครั้งผู้สั่งจ่ายลงลายมือชื่อแล้วแต่มีข้อความไม่ถูกต้องจึงยกเลิก

(4) ผู้ลงนามในเช็ค/ผู้สั่งจ่ายเช็ค ลงนามในเช็คโดยมิได้ตรวจสอบกับหลักฐานการจ่ายแต่อย่างใด ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอาจระบุจำนวนเงินเกินหลักฐานการจ่าย หรือนำหลักฐานการจ่ายที่เบิกจ่ายแล้วมาขอเบิกซ้ำ หรืออื่น ๆ

(5) ผู้สั่งจ่ายเช็คลงนามในเช็คไว้ล่วงหน้า กล่าวคือ ผู้สั่งจ่ายเช็คลงนามในเช็คโดยเชิสดังกล่าวมิได้ระบุนามผู้มีสิทธิรับเงิน จำนวนเงิน วันเดือนปี และข้อความอื่น ๆ แต่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะระบุภายหลัง

(6) มีช่องว่าง/เนื้อที่ที่สามารถเพิ่มเติมจำนวนเงิน กล่าวคือ ช่องที่เติมจำนวนเงินเป็นตัวเลขมิได้เขียนตัวเลขให้ชัดสัญลักษณ์ “B” ส่วนข้างหลังมิได้ขีดเส้นให้ชัดกับจำนวนเงินที่เป็นตัวเลข(จำนวนเงินที่เป็นตัวอักษรต้องขีดเส้นหน้าหลังด้วย) กรณีนี้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอาจจัดทำ BANK STATEMENT ปลอม หรืออาจแจ้งว่ามีได้รับ BANK STATEMENT จากธนาคาร

ข้อสังเกตตามข้อ (1)-(6) ข้างต้น ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับปฏิบัติมิได้จัดทำบกระทบยอดเงินฝากธนาคารเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งจะเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตภายในหน่วยงาน

1.2.6 ทรัพย์สินที่เกิดจากเงินกู้

- บันทึกการขายเมื่อมีการชำระหนี้เงินกู้ให้เจ้าหนี้ ไม่ถูกต้อง ซึ่งต้องบันทึกตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการบันทึกบัญชี การจัดทำทะเบียน และรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543 ข้อ 26 และหนังสือกรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0808.4/ว 21 ลงวันที่ 17 กันยายน 2547 กล่าวคือ

สมุดเงินสดจ่าย

เดบิต เจ้าหนี้เงินกู้(เงินต้น)	XX	
งบกลาง (ดอกเบีย)	XX	
เครดิต เงินฝากธนาคาร(จำนวนจ่าย)		XX

พร้อมจัดทำใบผ่านรายการทั่วไป เพื่อให้ค่าใช้จ่ายตามทะเบียนรายจ่ายตามงบประมาณ ตรงกับยอดค่าใช้จ่ายในบัญชีแยกประเภท โดย

เดบิต งบกลาง (เงินต้น)	XX	
เครดิต เงินสะสม		XX

1.2.7 ลูกหนี้เงินยืมงบประมาณ

- ณ วันสิ้นงวด เงินยืมฯที่ไม่ได้ส่งใช้ มิได้บันทึกเป็นรายจ่ายในงวดปีงบประมาณนั้นๆ (ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการบันทึกบัญชีการจัดทำทะเบียน และรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ข้อ48)

- ค้างนาน/สัญญาการยืมเงินสูญหาย/ระบุข้อมูลในสัญญาไม่ครบถ้วน

1.2.8 เงินรับฝาก ได้แก่

(1) เงินรับฝากโครงการถ่ายโอนฯ เหลือจ่าย (งวดปี 2548) (อาหารเสริมนม อาหารกลางวัน ฯลฯ) รวมทั้งดอกเบียเงินโครงการถ่ายโอนฯ

- มิได้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน (ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0530.4/ว.114 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2544 ข้อ 2)

- ยอดคงเหลือตามบัญชีเงินรับฝากโครงการถ่ายโอน/ดอกเบียเงินโครงการถ่ายโอนฯไม่ตรงกับบัญชีเงินฝากธนาคาร(โครงการถ่ายโอนฯ)

(2) เงินประกันสัญญา

- ยอดคงเหลือตามบัญชีไม่ตรงกับทะเบียนคุมเงินประกันสัญญา

- เงินประกันสัญญา ครบกำหนดจ่ายคืน มิได้คืนให้คู่สัญญาโดยเร็ว (อย่างช้า ต้องไม่เกิน 15 วัน นับแต่วันที่คู่สัญญาพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญา)

(ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) ข้อ 137)

(3) เงินทุนโครงการเศรษฐกิจชุมชน

- มิได้จัดทำทะเบียนคุมลูกหนี้เงินยืมเงินทุนโครงการเศรษฐกิจชุมชน เพื่อควบคุมลูกหนี้เงินยืมโครงการเศรษฐกิจชุมชน ตั้งแต่การยืม การชำระเงินต้นและดอกเบี้ยว่าเป็นไปตามสัญญาการยืมหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อใช้ในการบริหารจัดการต่อไป

- ยอดคงเหลือตามบัญชีไม่ตรงกับบัญชีเงินฝากธนาคาร

1.2.9 บัญชีรายจ่ายค้างจ่าย

- มิได้ขออนุมัติกันเงินไว้จ่ายในงวดปิดไปจากผู้บริหารท้องถิ่น ส่งผลต้องบแสดงฐานะการเงิน กล่าวคือ นำเงินสะสมมาจ่าย ซึ่งเรียกว่าเงินขาดในงวดการเงินนั้น (ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0808.4/ว 3239 ลงวันที่ 25 กันยายน 2550)

1.3 ด้านรายได้ ข้อสังเกตจากการตรวจสอบ เช่น

1.3.1 แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน

- มิได้จัดทำ/มิได้ปรับปรุงแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูล

ในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมที่ อปท.จัดเก็บเอง ได้อย่างเป็นธรรม ถูกต้องและครบถ้วน

- มิได้นำระบบแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินไปใช้ในการจัดเก็บอย่างจริงจัง กล่าวคือ ใช้วิธีการบริหารจัดการเก็บภาษีด้วยวิธีการเดิม ๆ ที่เจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้แจ้งรายละเอียดทรัพย์สินโดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นไม่ได้ตรวจสอบทรัพย์สิน ดังนั้นเจ้าหน้าที่จัดเก็บต้องใช้ทะเบียนทรัพย์สินเป็นฐานข้อมูล พร้อมตรวจสอบ ซึ่งจะส่งผลให้ อปท.มีรายได้เพิ่มขึ้น

- มิได้สำรวจและปรับปรุงฐานข้อมูลแหล่งที่มาของรายได้ให้เป็นปัจจุบัน

(ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2550)

1.3.2 ประมาณการรายรับ

- การจัดทำประมาณการรายรับ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย ส่วนใหญ่ถือยอดตามรายรับจริงหรือประมาณการของปีที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ มิได้ถือยอดประมาณการตามจำนวนผู้อยู่ในข่ายชำระภาษี (จากทะเบียนคุมผู้เสียภาษี)

(ก่อนการจัดทำร่างงบประมาณรายจ่ายประจำปี กระทรวงมหาดไทยจะมีหนังสือชักซ้อมแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้นๆ โดยจะระบุการประมาณการรายรับข้างต้นด้วย จึงขอให้ศึกษาทำความเข้าใจก่อนการจัดทำงบประมาณฯ ในแต่ละปี)

1.3.3 การกำหนดราคาค่าเช่ามาตรฐานกลางเฉลี่ยต่อตารางเมตร (ต่อเดือน)

เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการประเมินค่ารายปีของทรัพย์สิน เพื่อคำนวณภาษีกรณีที่ไม้อาจหาค่าเช่าอันสมควรหรือหาค่าเช่าไม่ได้เนื่องจากเจ้าของประกอบกิจการเอง พบว่า

- ส่วนใหญ่มิได้กำหนดราคาค่าเช่ามาตรฐานกลางฯ
- กำหนดราคาค่าเช่ามาตรฐานกลางฯ แต่ไม่ครอบคลุมทุกประเภททรัพย์สินในพื้นที่รับผิดชอบของ อปท. เช่น บ่อบำบัดน้ำเสีย ลานคอนกรีต ถนนคอนกรีต สนามฟุตบอล ศาลา ป้อมยาม ถนนลาดยางแอสฟัลต์ สนามหญ้า ที่ดินที่ไม่มีการปรับปรุงสภาพ หรือปรับปรุงสภาพแล้วเป็นลานดิน เป็นต้น

การปฏิบัติตามข้อมูลข้างต้น จะส่งผลต่อการประเมินค่ารายปีเพื่อคำนวณเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่มท 0307/ว2393 ลว. 10 กันยายน 2536 เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน และการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2536)

1.3.4 การจัดเก็บรายได้ที่จัดเก็บเอง

- จัดเก็บรายได้ไม่ถูกต้องและครบถ้วน ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง เช่น

(1) การจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน

(1.1) ประเภทโรงงานอุตสาหกรรม คำนวณค่ารายปีไม่ถูกต้อง

- โรงเรือนที่ติดตั้งส่วนควบเป็นเครื่องจักร (กรณีหาค่าเช่าไม่ได้) คำนวณเฉพาะโรงเรือนหรือโรงเรือนและราคาเครื่องจักรที่มีใช้มูลค่าเครื่องจักรสุทธิ โดยมีได้นำมูลค่าเครื่องจักรสุทธิและอัตราดอกเบี้ยสถาบันการเงินที่ให้ประโยชน์สูงสุด ณ เวลานั้น ๆ มาคำนวณเพื่อหาค่ารายปีตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.2475 มาตรา 13 และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0313.5/ว 1771 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2545 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน

- มิได้นำพื้นที่ใช้ประโยชน์อื่น/พื้นที่ต่อเนื่อง/ส่วนควบมาคำนวณค่ารายปี เช่น ลานจอดรถ ลานคอนกรีต บ้านพักคนงาน สนามกีฬา บ่อบำบัดน้ำเสีย โรงจอดรถ โรงน้ำแข็ง ป้อมยาม เป็นต้น

(1.2) ประเภทหอพัก อพาร์ตเมนต์ แมนชั่น มิได้นำพื้นที่ประกอบธุรกิจต่างๆ รวมเป็นค่ารายปีเพื่อคำนวณภาษีโรงเรือนฯ ที่ต้องชำระในรูปแบบแจ้งรายการฯ (ภรด.2) เช่น ร้านเสริมสวย ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านซักรีดอบ เป็นต้น

(1.3) ประเภทปั้มน้ำมัน มิได้นำพื้นที่ต่อเนื่อง/ส่วนควบบางส่วนรวมเป็นค่ารายปี เช่น ลานคอนกรีต ห้องน้ำ บ้านพักคนงาน ถังพักน้ำ เป็นต้น

1.3.5 ลูกหนี้ประเภทภาษี

- จัดทำรายละเอียดผู้ชำระภาษี (กค.1) ไม่ถูกต้อง กล่าวคือ คัดรายชื่อเฉพาะผู้ที่ยื่นแบบแสดงรายการฯหรือผู้ชำระภาษีในปีก่อน กค.1 ที่ถูกต้อง เป็นการนำรายละเอียดผู้ที่อยู่ในข่ายต้องชำระภาษีจากทะเบียนคุมผู้ชำระภาษี(ผ.ท.5) โดยถือยอดเงินภาษีที่เคยประเมินปีล่าสุด (ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการบันทึกบัญชีการจัดทำทะเบียน และรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543)

- กรณีผู้อยู่ในข่ายต้องชำระภาษีแต่ไม่ได้ยื่นแบบประเมินฯ พนักงานเจ้าหน้าที่มิได้ดำเนินการประเมินและแจ้งการประเมินตาม พรบ.ภาษีโรงเรือน พ.ศ.2476 มาตรา 24 ทวิ แต่อย่างใด

- ตั้งลูกหนี้ค่าภาษีไม่ถูกต้อง กล่าวคือ ตั้งลูกหนี้ภาษีต่างๆ จากผู้อยู่ในข่ายต้องชำระภาษีแต่ไม่มาชำระเงิน หรือบางแห่งตั้งลูกหนี้จากผู้ยื่นแบบประเมินฯ แต่ไม่ชำระภาษี (การตั้งลูกหนี้ภาษีที่ถูกต้องนั้น อปท.ต้องตั้งจากผู้อยู่ในข่ายฯ ทั้งที่ยื่นและไม่ยื่นแบบประเมินฯ รวมทั้งมิได้ชำระเงิน โดย อปท.ต้องมีการประเมินตาม กม. หรือแจ้งประเมินจึงจะถือได้ว่าเป็นลูกหนี้ภาษี)

1.4 ด้านการใช้จ่ายเงิน ข้อสังเกตจากการตรวจสอบ เช่น

1.4.1 ประมวลการรายจ่ายในงบรายรับ-รายจ่ายตามงบประมาณประจำปีไม่ถูกต้อง กล่าวคือ บันทึกเฉพาะประมวลการรายจ่ายตามข้อบัญญัติ ฯ ประจำปีงบประมาณ มิได้บันทึกรายการโอนเพิ่ม-ลด งบประมาณรายจ่ายระหว่างงวดปีนั้น

1.4.2 หน่วยงานผู้เบิกดำเนินการวางฎีกาเบิกเงินให้แก่เจ้าหน้าที่เกินกว่าห้าวัน นับจากวันที่

ได้ตรวจรับทรัพย์สินหรือตรวจรับงานถูกต้อง เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 ข้อ 47

1.4.3 การเบิกจ่ายเงินไม่เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและหนังสือที่เกี่ยวข้อง ที่พบ บ่อยครั้ง เช่น

- (1) กรณีค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมของข้าราชการของ อปท. เช่น
  - มีการจัดเลี้ยงอาหาร 1-2 มื้อ แต่เบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเต็มอัตรา
  - ค่ายานพาหนะเกินสิทธิ/ไม่ประหยัดตามความจำเป็น

(2) กรณีค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมของบุคคลภายนอก

- ค่าอาหาร ที่พัก เบิกเกินอัตราที่กำหนดตามระเบียบฯ กล่าวคือ

กรณีผู้จัดอบรมไม่จัดอาหาร เบิกได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินอัตราตามบัญชี

หมายเลข 11 ที่ระเบียบฯ กำหนด ได้แก่

- ไม่ได้จัดเลี้ยงอาหารทั้ง 3 มื้อ เบิกจ่ายไม่เกิน 120 บาท/วัน/คน
- จัดเลี้ยงอาหาร 2 มื้อ เบิกจ่ายไม่เกิน 40 บาท
- จัดเลี้ยงอาหาร 1 มื้อ เบิกจ่ายไม่เกิน 80 บาท

กรณีผู้จัดอบรมไม่จัดที่พัก เบิกได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินอัตราที่กำหนดตาม

ระเบียบฯ กล่าวคือ เบิกได้เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 300 บาท ตามบัญชีหมายเลข 10 ที่ระเบียบฯ

กำหนด

การเบิกจ่ายเกินสิทธิข้างต้น เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการฝึกอบรมฯ พ.ศ. 2549

(3) การจัดแข่งขันกีฬาของ อปท. เบิกจ่ายเงินเป็นเงินสดหรือค่าของรางวัล รวมเป็นเงินเกินร้อยละ 25 ของประมาณการค่าใช้จ่ายของโครงการ ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท0808.4/ว 2589 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2547 เรื่อง หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินในการแข่งขันกีฬาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) เบิกจ่ายการจัดทำเว็บไซต์เกินอัตราที่กำหนด เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการกำหนดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ข้อ 6 และตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0526.7/ว 139 ลงวันที่

25 ธันวาคม 2544 เรื่อง การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดทำ website และ webpage กำหนดให้ เบิกค่าใช้จ่ายดังกล่าวต่อหน่วยต่อชุดรวมกันไม่เกิน 20,000.- บาท

(5) เบิกจ่ายเงินตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ไม่ถูกต้อง กล่าวคือ ลักษณะงานที่เบิกจ่ายมิใช่เป็นงานตามหน้าที่ปกติ ตามที่กำหนดให้เบิกจ่ายตามหนังสือ กระทรวงมหาดไทย ที่ มท. 0808.4/ว 4562 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2550 เรื่อง การเบิกจ่ายเงินตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้การขออนุมัติปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ต้องระบุเหตุผลความจำเป็น พร้อมปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติงานนอกเวลา เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาอนุมัติ

(6) การจ่ายเงินค่าจ้างเหมาบุคคลธรรมดารายหนึ่ง ๆ ที่มีเงินรวมทั้งตั้งแต่ 10,000.-บาทขึ้นไป แม้จะแบ่งจ่ายครั้งหนึ่ง ๆ ไม่ถึง 10,000.-บาท ผู้มีหน้าที่หักภาษี มิได้หักภาษี ณ ที่จ่ายอัตราร้อยละ 1 ของยอดเงินได้พึงประเมิน เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงินฯ พ.ศ.2547 แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 71 และประมวลรัษฎากร มาตรา 50 (4)

1.4.3 เงินอุดหนุน มีข้อสังเกต ดังนี้การเบิกจ่ายเงินอุดหนุน ปฏิบัติไม่ถูกต้อง และไม่ครบถ้วน ตามหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย ส่วนมาก ที่ มท 0808.2/ ว 74 ลงวันที่ 8 มกราคม 2553 เรื่อง การตั้งงบประมาณรายจ่ายและการใช้จ่ายงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ

(1) มิได้จัดทำบันทึกข้อตกลงกับผู้แทนขององค์กรที่จัดตั้งตามกฎหมายและองค์การการกุศล

(2) มิได้แจ้งหนังสือแก่หน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุน เกี่ยวกับเงื่อนไขการใช้จ่ายเงิน การรายงานผลการดำเนินงานให้องค์การบริหารส่วนตำบลภายใน 30 วัน นับตั้งแต่โครงการแล้วเสร็จ พร้อมเงินเหลือจ่าย(ถ้ามี)

(3) มิได้ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ที่ขอรับเงินอุดหนุน ส่งผลให้ไม่ทราบว่าการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเงื่อนไขตามบันทึกตกลงฯ หรือไม่

(4) การแจ้งและยื่นโครงการฯ ขอรับเงินอุดหนุน ดำเนินการหลังการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้น ๆ ดังนั้น สภาท้องถิ่นอนุมัติงบประมาณรายจ่ายเงินอุดหนุน โดยมิได้พิจารณาโครงการพร้อมรายละเอียด วัตถุประสงค์ และค่าใช้จ่ายแต่ละโครงการ

การเบิกจ่ายเงินอุดหนุนข้างต้นเป็นการปฏิบัติไม่ถูกต้อง และไม่ครบถ้วน ตามหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0808.2/ ว 74 ลงวันที่ 8 มกราคม 2553 เรื่อง การตั้งงบประมาณรายจ่ายและการใช้จ่ายงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541

1.4.3 การจ่ายขาดเงินสะสม

(1) บางรายการดำเนินการไม่ถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ข้อ 89 เช่น

- ได้รับอนุมัติจากผู้บริหารท้องถิ่นเท่านั้น
- เป็นกิจการที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ อปท.

(2) จ่ายขาดเงินสะสมเพื่อจ่ายเป็นเงินผลประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษสำหรับข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น เป็นการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นจังหวัด เรื่องกำหนดเงื่อนไขและวิธีการกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นสำหรับข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งออกตามประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาลและพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่องกำหนดเงื่อนไขและวิธีการกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่น ลงวันที่ 21 มีนาคม 2549 และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0808.4/ว 4288 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2552 เรื่องการจ่ายเงินผลประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษสำหรับข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น

1.4.4 การโอนเพิ่ม-ลดงบประมาณรายจ่าย ในแต่ละปีงบประมาณมีการโอน-เพิ่มลดงบประมาณมากมายหลายครั้ง แสดงให้เห็นการบริหารจัดการตั้งงบประมาณรายจ่ายของผู้รับผิดชอบ

1.4.5 ทะเบียนคุมรายจ่าย ไม่จัดทำ/จัดทำไม่ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน

1.5 ด้านการบัญชีพัสดุและบริหารทรัพย์สิน

1.5.1 หน่วยงานจัดทำตนเอง มิได้เสนอผู้บริหารแต่งตั้งผู้ควบคุมและคณะกรรมการตรวจการปฏิบัติงาน เป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 10

1.5.2 กรณีจัดซื้ออุปกรณ์ต่างๆ แจกจ่ายประชาชน ส่วนใหญ่มิได้ดำเนินการ

- จัดทำบัญชีคุมการรับ-จ่ายพัสดุ
- มิได้สำรวจและระบุชื่อ รวมทั้งลายมือชื่อผู้รับของ

(ตามหนังสือกรมการปกครองที่ มท 0313.4/ว 3050 ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2543 เรื่อง หลักเกณฑ์ว่าด้วยการตั้งงบประมาณเพื่อการช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ของ อบจ. เทศบาล และ อบต. พ.ศ.2543)

1.5.3 การจัดทำบัญชีคุมการรับ-จ่ายพัสดุ และยอดคงเหลือ ไม่เป็นปัจจุบัน รวมทั้งมิได้จัดทำใบเบิกเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการเบิกจ่าย

1.5.4 กรณีกอง/งาน ต่าง ๆ ที่รับมอบพัสดุจากพัสดุกกลางแล้ว ส่วนใหญ่มิได้จัดทำบัญชีคุมการรับ-จ่ายพัสดุ ตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0313.4/ว 1500 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2542 เรื่องคำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของ อปท.

1.5.5 ส่วนใหญ่มิได้จัดทำแผนการจัดหาประจำปี ประกอบด้วย

แบบ ผต.1 แผนการจัดหาประจำปี ของเจ้าของเงิน

แบบ ผต.2 แผนการจัดหาประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แบบ ผต.3 รายงานผลการดำเนินงานตามแผนจัดหาพัสดุประจำปี

นอกจากนี้ บาง อปท. มิได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง (ผต.5) และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง(ผต.6) (เฉพาะประเภทครุภัณฑ์ที่มีวงเงินตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป และที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วงเงินตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป) ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0313.4/ว 1500 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2542

1.5.6 มิได้ติดอากรแสตมป์ข้อตกลงที่เป็นการจ้าง

1.5.7 ประกาศสอบราคา/ ประกวตราคา/สัญญาจ้าง พบว่าคัดลอกข้อมูลมาทั้งฉบับโดยมิได้ปรับเพิ่ม-ลดให้เนื้อหาสาระสอดคล้องการจัดซื้อจัดจ้างในครั้งนั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลตามความเสียหายแก่ อปท.

1.5.8 ผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจการจ้าง ปฏิบัติงานไม่ครบถ้วนและไม่เป็นไปตามขั้นตอนของการควบคุมงานและการตรวจงานจ้าง เช่น

- ผู้ควบคุมงานจัดทำรายงานรายสัปดาห์เพียงชุดเดียว โดยรวบรวมให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง ลงลายมือชื่อในรายงานรายสัปดาห์ทั้งหมดพร้อมรายงานฯครั้งสุดท้าย

(ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของ อบต. พ.ศ. 2538 แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 48-49)

1.5.9 การใช้รถยนต์ของทางราชการ บาง อบท. มิได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการใช้และรักษารถยนต์ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 เช่น

- ไม่จัดทำ/จัดทำใบขออนุญาตใช้รถยนต์ (แบบ 3) ไม่ครบถ้วน
- ไม่จัดทำ/จัดทำสมุดบันทึกการใช้รถยนต์ส่วนกลาง (แบบ 4)ไม่เป็นปัจจุบัน รวมทั้งระบุข้อมูลในสมุดบันทึกการใช้รถยนต์ฯ ไม่ครบถ้วน
- มิได้สำรวจและกำหนดเกณฑ์การใช้สิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงของรถแต่ละคัน
- มิได้นำข้อมูลจากสมุดบันทึกการใช้รถยนต์ส่วนกลางและใบขออนุญาตใช้รถฯ ไปใช้ในการบริหารจัดการการใช้รถฯ เช่น การใช้น้ำมันของรถแต่ละคัน การตั้งงบประมาณรายจ่ายในงวดปีถัดไป

2. สาเหตุของประเด็นข้อสังเกต ฯ ตามข้อ 1

ข้อสังเกตจากการตรวจสอบตามข้อ 1.1- 1.5 ข้างต้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุจาก

(1) ผู้รับผิดชอบทั้งระดับปฏิบัติและระดับบริหาร

- มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนกระบวนการที่ได้รับมอบหมาย ไม่ครบถ้วน เพียงพอ
- ทบทวน ศึกษา และทำความเข้าใจ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบไม่เพียงพอและไม่เป็นปัจจุบัน
- ผู้รับผิดชอบตามลำดับชั้น ปฏิบัติงานไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมาย
- การประสานงานระหว่างงานที่เกี่ยวข้องมีไม่เพียงพอ
- ปล่อยปละละเลย ขาดความเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย มิได้สอบถามและเร่งรัดลูกหน้ที่ค้างนาน รวมทั้งรายงานกรณีดังกล่าวต่อผู้บริหารตามลำดับชั้นเพื่อดำเนินการสั่งการแก้ไขปัญหาข้างต้น รวมทั้ง ศึกษาทำความเข้าใจแนวทางการบันทึกบัญชีไม่เพียงพอและไม่เป็นปัจจุบัน
- ระบบการควบคุมภายใน มีไม่เพียงพอ
- ผู้รับผิดชอบระดับผู้บริหารตามลำดับชั้น สอบทาน ติดตามและควบคุมการปฏิบัติงานของใต้บังคับบัญชาไม่เพียงพอ และไม่ต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละประเด็นข้างต้น

3.แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสาเหตุฯ ตามข้อ 2

3.1 ผู้บริหารตามลำดับชั้น ทบพวน ศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทาง/คู่มือ/ขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ข้างต้น เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อป้องกันหรือลดความผิดพลาดให้น้อยลงรวมทั้งต้องทบทวน ติดตาม และปรับปรุงคู่มือฯดังกล่าวให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

3.2 ผู้บริหารตามลำดับชั้นต้องสอบถาม/ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อป้องกันหรือลดความผิดพลาดให้น้อยที่สุด

3.3 ระดับผู้ปฏิบัติต้องทบทวน ศึกษา ทำความเข้าใจขอบเขตหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และนำไปปฏิบัติให้ครบถ้วน โดยต้องแจ้งผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทุกกรณี เพื่อผู้บังคับบัญชาพิจารณาตัดสินใจในการบริหารจัดการต่อไป

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้รับผิดชอบทั้งระดับผู้บริหารและปฏิบัติ ต้องทบทวน ศึกษาทำความเข้าใจระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยวินัยทางงบประมาณและการคลัง พ.ศ.2544 ซึ่งระบุกรณีการเบิกจ่ายเงินที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับฯ ต้องรับโทษปรับทางปกครองตามระเบียบดังกล่าวข้างต้น

สรุปบทเรียน (Summary)

บทเรียนนี้ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเข้าใจประเด็นข้อสังเกตจากการตรวจสอบของ สตง. และสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อกำหนดแนวทาง/มาตรการ/คู่มือในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมและนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อลดความผิดพลาด/จุดอ่อนในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ลดน้อยลง